

Capitolul I. Principii incidente în materia probelor. Legea aplicabilă mijloacelor de probă

I. Întrebare preliminară. Dreptul la apărare. Notificarea sau comunicarea actelor. Parte cu domiciliul pe teritoriul unui alt stat membru. Reprezentant cu domiciliul pe teritoriul național. Lipsă. Acte de procedură depuse la dosar. Presumție de cunoaștere

În ceea ce privește sistemul prevăzut de Regulamentul nr. 1393/2007, trebuie amintit că acesta urmărește să instituie, astfel cum se menționează în considerentul (2), un mecanism de notificare și de comunicare intracomunitar ce are ca finalitate buna funcționare a pieței interne și are ca obiective îmbunătățirea și accelerarea transmiterii între statele membre a actelor judiciare. Cu toate acestea, după cum curtea a statuat deja, aceste obiective nu pot fi atinse prin subminarea, în orice mod, a dreptului la apărare al destinatarilor acestora, care decurge din dreptul la un proces echitabil.

Art. 1 alin. (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că se opune legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că actele judiciare destinate unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru sunt păstrate la dosar, cu consecința că ele sunt considerate notificate în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările domiciliat în primul stat, în care este pendinte procedura jurisdicțională.

C.J.U.E., Camera întâi, Hotărârea din 19.12.2012, Krystyna Alder și Ewald Alder împotriva Sabina Orłowska și Czesław Orłowski, cauza C-325/11, www.curia.europa.eu

18. Prin intermediul întrebării formulate, Sąd Rejonowy w Koszalinie solicită Curții să stabilească, în esență, dacă art. 1 alin. (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 și, după caz, art. 18 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun legislației unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că actele judiciare destinate unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru sunt păstrate la dosar, cu consecința că ele sunt considerate notificate, în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările, domiciliat în primul stat membru în care este pendinte procedura jurisdicțională.

19. Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie precizat, de la bun început, domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007, astfel încât să se verifice dacă acesta acoperă notificările sau comunicările actelor judiciare în împrejurări stabilite de

acest regulament, printre care în special cele vizate de legislația națională în discuție în litigiul principal, sau dacă, astfel cum susține guvernul polonez, regulamentul menționat nu se aplică decât atunci când astfel de acte trebuie să fie notificate sau comunicate într-un alt stat membru în temeiul normelor de procedură în vigoare în statul în care se desfășoară procedura.

20. În această privință, este necesar să se arate că textul art. 1 alin. (1) din același regulament precizează că acesta se aplică, în materie civilă și comercială, „în cazul în care un act judiciar (...) trebuie să fie transmis dintr-un stat membru în altul pentru a fi notificat sau comunicat”.

21. Or, deși este adevărat că, astfel cum susține guvernul polonez, însuși textul acestei dispoziții nu conține nicio indicație expresă cu privire la împrejurările în care un asemenea act „trebuie” să fie notificat sau comunicat dintr-un stat membru în altul, nu este mai puțin adevărat că interpretarea coroborată a altor dispoziții din Regulamentul nr. 1393/2007 furnizează precizări utile în această privință.

22. În special, pe de o parte, alin. (2) al art. 1 din Regulamentul nr. 1393/2007 prevede expres că acesta nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia i se notifică sau i se comunică actul.

23. Pe de altă parte, considerentul (8) al regulamentului menționat prevede că acesta din urmă nu ar trebui să se aplice în cazul notificării sau al comunicării unui act către reprezentantul autorizat al unei părți în statul membru în care se desfășoară procedura, indiferent de locul de reședință al acelei părți.

24. Reiese astfel dintr-o interpretare sistematică a regulamentului în cauză că acesta prevede doar două împrejurări în care notificarea și comunicarea unui act judiciar între statele membre nu intră în domeniul său de aplicare, și anume, pe de o parte, atunci când domiciliul sau reședința obișnuită a destinatarului este necunoscută și, pe de altă parte, atunci când acesta din urmă a numit un reprezentant autorizat în statul în care este pendinte procedura jurisdicțională.

25. În celelalte ipoteze, astfel cum a subliniat avocatul general la pct. 49 din concluzii, din moment ce destinatarul unui act judiciar domiciliază în străinătate, notificarea sau comunicarea acestui act intră în mod necesar în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007 și, prin urmare, astfel cum prevede art. 1 alin. (1) din acest regulament, trebuie să fie efectuate prin mijloace prevăzute de însuși regulamentul respectiv în acest scop.

26. O astfel de soluție, din moment ce rezultă direct din contextul regulamentului menționat, privează de asemenea de temei teza susținută de guvernul polonez, potrivit căreia împrejurările în care un act judiciar „trebuie” să fie notificat sau comunicat într-un alt stat membru, în conformitate cu același regulament, ar trebui să fie identificate în lumina dreptului național al statului membru pe teritoriul căruia se desfășoară procedura.

27. Astfel, a lăsa legiuitorului național sarcina de a stabili cazurile în care se manifestă o asemenea necesitate ar împiedica orice aplicare uniformă a Regulamentului nr. 1393/2007, din moment ce nu este exclus ca statele membre să prevadă în această privință soluții divergente (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 8 noiembrie 2005, *Leffler*, C-443/03, Rec., p. I-9611, pct. 44).

28. În aceste condiții, este necesar să se constate că, în măsura în care notificarea sau comunicarea actelor judiciare în împrejurări precum cele avute în vedere de legislația națională în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007, compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei asemenea legislații, care prevede o normă potrivit căreia notificarea este considerată efectuată prin păstrarea actelor judiciare la dosar în cazul în care partea care domiciliază în străinătate nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească în Polonia notificările utile, trebuie verificată din punctul de vedere al sistemului și al finalităților acestuia.

29. În această privință, în ceea ce privește mai întâi sistemul prevăzut de Regulamentul nr. 1393/2007, trebuie amintit că acesta din urmă, adoptat în temeiul art. 61 lit. c) CE, urmărește să instituie, astfel cum se menționează în considerentul (2), un mecanism de notificare și de comunicare intracomunitar ce are ca finalitate buna funcționare a pieței interne (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 25 iunie 2009, *Roda Golf & Beach Resort*, C-14/08, Rep., p. I-5439, pct. 53-55).

30. În acest context, pentru a garanta eficiența și celeritatea procedurilor judiciare în materie civilă, art. (2) din regulamentul menționat, interpretat în lumina considerentului (6) al acestuia, prevede că transmiterea actelor judiciare se efectuează, în principiu, între „agenții de transmitere” și „agenții de primire” desemnați de statele membre.

31. În plus, Regulamentul nr. 1393/2007 prevede el însuși, în secțiunea 2, alte mijloace de transmitere posibile, fără să stabilească de altfel o ierarhie între acestea (Hotărârea din 9 februarie 2006, *Plumex*, C-473/04, Rec., p. I-1417, pct. 19-22), precum transmiterea pe cale consulară sau diplomatică, precum și notificarea sau comunicarea prin intermediul agenților diplomatici sau consulari, prin intermediul serviciilor de curierat ori, la cererea oricărei persoane interesate, direct prin intermediul funcționarilor judiciari, al autorităților sau al altor persoane competente din statul de primire.

32. Or, dat fiind că aceste mijloace de transmitere a actelor judiciare sunt singurele prevăzute în mod exhaustiv în sistemul instituit prin regulamentul menționat, trebuie să se constate că acesta nu rezervă niciun rol și, prin urmare, se opune unei proceduri de notificare sau de comunicare fictivă precum cea în vigoare în Polonia în temeiul art. 1135⁵ din Codul de procedură civilă polonez.

33. Această constatare este susținută, de altfel, de finalitățile regulamentului în cauză.

34. Astfel, trebuie arătat, în această privință, că acest regulament, astfel cum reiese din considerentul (2) al acestuia, are, desigur ca obiective îmbunătățirea și accelerarea transmiterii între statele membre a actelor judiciare (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 8 mai 2008, *Weiss und Partner*, C-14/07, Rep., p. I-3367, pct. 46, precum și Hotărârea *Roda Golf & Beach Resort*, citată anterior, pct. 54).

35. Cu toate acestea, după cum curtea a statuat deja, aceste obiective nu pot fi atinse prin subminarea, în orice mod, a dreptului la apărare al destinatarilor acestora, care decurge din dreptul la un proces echitabil, consacrat la art. 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (a se vedea, în acest sens, Hotărârea *Weiss und Partner*, citată anterior, pct. 47).

36. Din această perspectivă, astfel cum a arătat avocatul general la pct. 46 și pct. 47 din concluzii, mai multe dispoziții din Regulamentul nr. 1393/2007 urmăresc expres să concilieze eficiența și celeritatea transmiterii actelor judiciare cu cerința de a asigura o protecție adecvată dreptului la apărare al destinatarilor, iar aceasta în special prin intermediul garanției unei primiri reale și efective a aceluiași acte.

37. În special, art. 4 alin. (3) și art. 5 alin. (1) din regulamentul menționat, interpretate în lumina considerentului (12), prevăd necesitatea ca notificarea sau comunicarea actelor judiciare să fie efectuată prin intermediul unui formular tip, iar acesta să fie tradus într-o limbă pe care destinatarul o înțelege sau în limba oficială a statului membru de destinație ori, în cazul în care există mai multe limbi oficiale în statul în cauză, în cel puțin una dintre limbile oficiale ale locului unde urmează să se facă notificarea sau comunicarea respectivă.

38. În plus, art. 14 din Regulamentul nr. 1393/2007 impune fiecărui stat membru care a ales să recurgă la serviciile de curierat să efectueze notificarea sau comunicarea actelor judiciare printr-o scrisoare recomandată cu confirmare de primire.

39. Din aceeași perspectivă, art. 19 alin. (1) din acest regulament obligă instanța din statul membru de origine să suspende judecarea cauzei, în cazul în care pârâțul nu se prezintă la înfățișare, până când se stabilește că cererea de chemare în judecată a fost notificată sau comunicată în timp util conform unei proceduri prevăzute de dreptul intern al statului membru de destinație sau că acest act a fost în fapt remis pârâțului sau la domiciliul acestuia prin alt mijloc prevăzut în regulamentul menționat, în timp util pentru ca pârâțul respectiv să își poată pregăti apărarea.

40. Or, în acest context, trebuie să se constate că un mecanism de notificare sau de comunicare fictivă precum cel prevăzut la art. 1135⁵ din Codul de procedură civilă polonez se dovedește a fi incompatibil cu realizarea obiectivelor privind protecția dreptului la apărare avută în vedere de Regulamentul nr. 1393/2007.

41. În fapt, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 52-54 din concluzii, acest mecanism privează de orice efect util dreptul destinatarului unui act judiciar, al cărui domiciliu sau reședință obișnuită nu se află în statul membru în care se desfășoară procedura, de a beneficia de o primire reală și efectivă a acestui act, iar aceasta în special din cauza faptului că destinatarului respectiv nu i se asigură nici cunoașterea actului judiciar în timp util pentru a-și pregăti apărarea, nici traducerea acestuia.

42. Având în vedere toate aceste considerații, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată ca art. 1 alin. (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că se opune legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că actele judiciare destinate unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru sunt păstrate la dosar, cu consecința că ele sunt considerate notificate în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările domiciliat în primul stat, în care este pendinte procedura jurisdicțională.

2. Principiul contradictorialității. Dreptul la apărare. Încheierea preparatorie de încuviințare a probelor. Posibilitatea revenirii motivate a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii. Administrarea de probe noi în apel. Recursul declarat împotriva unei hotărâri judecătorești se socotește a fi făcut împotriva tuturor încheierilor preparatorii

1. Principiul contradictorialității aplicabil în procesul civil presupune că fiecare parte în proces are dreptul să-și susțină și să-și dovedească pretențiile și apărările sale, precum și dreptul de a discuta și de a combate susținerile și probele celeilalte părți. În realizarea acestui principiu, instanța de judecată este obligată să încuviințeze sau să respingă probele solicitate de părți numai în ședință publică, după ce părțile, legal citate, se pronunță asupra admisibilității acestora.

Întrucât, după intrarea în procedura insolvenței, societățile comerciale (în prezent, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990) nu mai pot sta în judecată decât prin administratorul/lichidatorul judiciar, conform Legii nr. 85/2006 (în prezent, Legea nr. 85/2014), act normativ special, derogatoriu de la dreptul comun, citarea în cauză a acestuia nu este doar o chestiune de reprezentare, ci de îndeplinire a procedurii de citare cu partea aflată într-o atare procedură specială.

În lipsa citării în cauză a administratorului/lichidatorului judiciar, instanța de apel a încălcat exigența fundamentală a contradictorialității procesului civil, exigență ce impune instanței, așadar, cu titlu imperativ, interdicția de a dispune vreo măsură înainte ca aceasta să fie pusă în discuția părților legal citate.

2. Instanța de apel i-a încălcat recurenței-reclamante dreptul la apărare și la un proces efectiv, nedându-i posibilitatea să-și susțină în fața instanței cererea de probatorii formulată.

Administrarea de probe noi în apel era cu atât mai necesară, cu cât prima instanță de fond a schimbat motivul de excludere de la despăgubire a reclamantei, pornind de la susținerile făcute în *in limine litis* de către pârâtă prin notele de ședință, reținând, în soluția de respingere a acțiunii, împrejurări de fapt pe care recurența-reclamantă nu a avut posibilitatea efectivă să le probeze nici în fața instanței de fond, nici în fața instanței de apel, în condițiile art. 292 CPC 1865 [corespondent art. 478 alin. (2) NCPC], ca urmare a nerespectării dispozițiilor procedurale privind legala citare a acesteia.

De altfel, recurența-reclamantă, legal citată și reprezentată în fața instanței de apel, a solicitat revenirea asupra cererii de probatorii în apel, cerere respinsă prin încheierea de ședință, fără nicio motivare, deși legal și procedural este permisă revenirea motivată a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii.

Examinând actele și lucrările dosarului, prin prisma motivelor de nelegalitate formulate, văzând și dispozițiile art. 304 pct. 5, 7, 8 și 9 CPC 1865, Înalta Curte a reținut că recursul declarat este fondat, pentru următoarele considerente:

Înalta Curte a reținut, cu titlu preliminar, că recurenta-reclamantă a înțeles să critice prin motivele de nelegalitate invocate decizia instanței de apel și încheierea din data de 17 ianuarie 2014, prin care, susține recurenta, i-a fost respinsă administrarea de probe în apel, prin admiterea excepției decăderii din probe invocată de către intimată, deși recurenta-reclamantă nu fusese legal citată pentru acel termen.

Conform art. 299 alin. (1) CPC 1865 raportat la art. 282 CPC 1865, încheierile premergătoare sau preparatorii pot fi atacate numai odată cu fondul cauzei, nefiind susceptibile de a fi atacate cu recurs pe cale separată. Pe cale de consecință logică, recursul declarat împotriva unei hotărâri judecătorești se socotește a fi făcut împotriva tuturor încheierilor preparatorii date de instanța care a pronunțat hotărârea atacată cu calea de reformare, nefiind necesară indicarea expresă a acestora în conținutul cererii de recurs, atâ timp cât, prin astfel de încheieri nu se întrerupe cursul judecății sau nu se produce o dezinvestire a instanței care le-a pronunțat și atâ timp cât, eventualele neregularități ale instanței de fond săvârșite prin atare încheieri pot fi supuse atenției instanței de control judiciar, chiar la momentul final al dezinvestirii instanței de fond, prin pronunțarea unei sentințe sau decizii.

Față de aceste considerente, Înalta Curte a respins apărările intimății-pârâte privind inadmisibilitatea recursului împotriva încheierii din 17.01.2014, întrucât recurenta-reclamantă nu ar fi declarat recurs împotriva acestei încheieri atâ timp cât încheierea vizată este o încheiere preparatorie, de încuviințare a probelor, care, conform art. 299 alin. (1) CPC 1865, poate fi atacată cu recurs doar odată cu decizia instanței de apel.

Tot cu titlu preliminar, Înalta Curte a reținut că motivele de nelegalitate dezvoltate de către recurenta-reclamantă permit încadrarea în textele art. 304 pct. 5, 7, 8 și 9 CPC 1865 indicate, astfel încât nu poate fi reținută nici susținerea intimății-pârâte privind neindicarea motivelor de nelegalitate în susținerea recursului.

Unul dintre principiile fundamentale ale procesului civil, principiu ce se bucură și de o consacrare constituțională în art. 27 din Constituția României, este principiul dreptului la apărare. Sub aspect procedural, garantarea respectării acestui principiu se regăsește în art. 85 CPC 1865, care prevede că judecătorul nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea și înfățișarea părților și, respectiv, art. 112, art. 115, art. 132, art. 138 și art. 292 CPC 1865, care reglementează dreptul părții de a propune probe în fața instanței de judecată.

Strâns legat de principiul dreptului la apărare este principiul contradictorialității aplicabil în procesul civil, care presupune că fiecare parte în proces are dreptul să-și susțină și să-și dovedească pretențiile și apărările sale, precum și dreptul de a discuta și de a combate susținerile și probele celeilalte părți. În realizarea acestui principiu, instanța de judecată este obligată să încuviințeze sau să respingă probele solicitate de părți numai în ședință publică, după ce părțile, legal citate, se pronunță asupra admisibilității acestora.

Pornind de la aceste considerente, Înalta Curte a reținut că, prin încheierea din 06.12.2013, instanța de apel a acordat termen, întrucât a reținut, în urma propriilor verificări făcute la Registrul Comerțului, că apelanta-reclamantă este în procedura insolvenței, omițând să pună în vedere administratorului judiciar să-și însușească calea de atac a apelului și să confirme mandatul avocatului ales în cauză de fostul reprezentant legal al societății, conform dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 85/2006. La termenul următor, instanța de apel, deși constată că apelanta-reclamantă nu este legal reprezentată, fiind necesară citarea în cauză a administratorului judiciar, admite excepția decăderii din proba solicitată de reclamantă în chiar cuprinsul cererii de apel.

Întrucât după intrarea în procedura insolvenței, societățile comerciale nu mai pot sta în judecată decât prin administratorul/lichidatorul judiciar, conform Legii nr. 85/2006, act normativ special, derogatoriu de la dreptul comun, citarea în cauză a administratorului/lichidatorului judiciar nu este doar o chestiune de reprezentare, ci de îndeplinire a procedurii de citare cu partea aflată într-o atare procedură specială. În lipsa citării în cauză a administratorului/lichidatorului judiciar, instanța de judecată este obligată să acorde termen în vederea efectuării procedurii de citare, cu societatea aflată în procedura insolvenței, conform art. 85 CPC 1865, pentru a-i da posibilitatea apelantei-reclamante să-și susțină cererea de probatorii formulată în cuprinsul apelului declarat și, respectiv, să cunoască și să combată excepția de decădere din probe, invocată de intimata-pârâtă. Neprocedând astfel, instanța de apel a încălcat exigența fundamentală a contradictorialității procesului civil, exigență ce impune instanței, așadar, cu titlu imperativ, interdicția de a dispune vreo măsură înainte ca aceasta să fie pusă în discuția părților legal citate. Totodată, instanța de apel i-a încălcat recurentei-reclamante dreptul la apărare și la un proces efectiv, nedându-i posibilitatea să-și susțină în fața instanței cererea de probatorii formulată, cu atât mai mult cu cât, în apel, cale de atac devolutivă, s-a invocat soluționarea surprinzătoare a cauzei de către prima instanță de fond prin reținerea cauzei de excludere prevăzute de art. 8.2 lit. g) din condițiile speciale, deși întreaga apărare a intimatei-pârâte în derularea procedurii în fața primei instanțe, dar și anterior, la momentul respingerii dosarului de daună, s-a bazat pe invocarea cauzei de excludere prevăzute de art. 8.2 lit. d) din condițiile generale ale poliței de asigurare.

Prin urmare, Înalta Curte a reținut ca întemeiat motivul de recurs relativ la nelegala citare a recurentei la momentul încuviințării probelor în apel, conform art. 304 pct. 5 CPC 1865 raportat la art. 304 pct. 9 CPC 1865, fapt ce a afectat grav dreptul la apărare al acesteia, producându-i o vătămare ce nu mai poate fi înlăturată decât prin anularea hotărârii atacate.

Înalta Curte a reținut că administrarea de probe noi în apel era cu atât mai necesară, cu cât prima instanță de fond a schimbat motivul de excludere de la despăgubire a reclamantei, înlocuind clauza art. 8.2 lit. d) cu clauza art. 8.2 lit. g) din condițiile generale ale poliței de asigurare, pornind de la susținerile făcute în *in limine litis* de către pârâtă prin notele de ședință, reținând, în soluția de respingere a acțiunii, împrejurări de fapt – respectiv absența unei date care pe contractul de închiriere care să probeze faptul că acesta este anterior poliței de asigurare, pentru a fi înlăturată cauza de excludere din art. 8.2 lit. g) –, împrejurări pe care recurenta-reclamantă

nu a avut posibilitatea efectivă să le probeze nici în fața instanței de fond, nici în fața instanței de apel, în condițiile art. 292 CPC 1865, ca urmare a nerespectării dispozițiilor procedurale privind legala citare a acesteia.

De altfel, la termenul din 21.03.2014, recurenta-reclamantă, legal citată și reprezentată în fața instanței de apel, a solicitat curții de apel revenirea asupra cererii de probatorii în apel, cerere respinsă prin încheierea de ședință de la acea dată, fără nicio motivare, deși legal și procedural este permisă revenirea motivată a instanței asupra măsurilor dispuse prin încheierile preparatorii.

Față de reținerea acestor motive de nelegalitate, conform art. 304 pct. 5, 7 și 9 CPC 1865, care atrag casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei pentru rejudecare aceleiași instanțe de apel, Înalta Curte a reținut că nu mai pot fi analizate, în această fază procesuală, celelalte motive de recurs care privesc fondul cauzei, acestea urmând a fi avute în vedere de către instanța de apel, în rejudecare, conform art. 315 CPC 1865.

Pentru considerentele mai sus invocate, în baza art. 312 CPC 1865 raportat la art. 304 pct. 5, 7 și 9 CPC 1865, Înalta Curte a admis recursul declarat de recurenta-reclamantă și a casat decizia atacată, dispunând trimiterea cauzei pentru rejudecare.

NOTĂ. În legătură cu caracterul încheierii prin care se încuviințează un mijloc de probă, în doctrină se arată că încheierea are caracter preparatoriu numai dacă partea adversă nu s-a opus la încuviințarea probei, însă atunci când partea potrivnică s-a opus motivat la admiterea probei, încheierea are caracter interlocutoriu (*Gr. Porumb, Codul de procedură civilă comentat și adnotat, vol. I, Ed. Științifică, București, 1985, p. 527; I. Stoenescu, S. Zilberstein, Drept procesual civil. Teoria generală, Editura didactică și pedagogică, București, 1977, p. 348*). Într-o altă opinie s-a considerat că, în ambele situații, încheierea este preparatorie, deoarece instanța poate reveni motivat asupra încheierii de admitere a unei probe, dacă ulterior încuviințării ei, proba a devenit neconcludentă (*în acest sens, a se vedea: V.M. Ciobanu, Tratat teoretic și practic de procedură civilă, vol. II, Ed. Național, București, 1997, p. 159; G. Boroi, Codul de procedură civilă comentat și adnotat, vol. I, Ed. ALL Beck, București, 2001, p. 341*). În acord cu această ultimă opinie, s-a apreciat însă că instanța nu ar putea reveni asupra probei încuviințate dacă ar constata ulterior că aceasta nu întrunea condițiile de admisibilitate prevăzute de lege. De regulă, încheierile premergătoare, atât cele preparatorii, cât și cele interlocutorii, se pot ataca numai odată cu fondul, fiind susceptibile de aceeași cale de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârii finale. În acest sens, art. 466 alin. (4) NCPC, text aplicabil, potrivit art. 494 NCPC, și în ceea ce privește recursul, prevede că împotriva încheierilor premergătoare nu se poate face apel decât odată cu fondul, afară de cazul când legea dispune altfel (*G. Boroi, M. Stancu, Drept procesual civil, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 440*).

3. Amânarea repetată a cauzei pentru lipsă de apărare. Respingerea cererii de amânare nu echivalează cu nerespectarea dreptului la apărare, dacă cererea nu este temeinic justificată. Respectarea garanțiilor procesuale pentru asigurarea unui proces echitabil

Dacă prima cerere de amânare a cauzei pentru angajarea unui apărător, formulată de una dintre reclamante, poate fi apreciată ca întemeiată, aceasta fiind lipsită de o apărare calificată, cea de-a doua cerere de amânare nu poate fi circumscrisă dispozițiilor legale. Aceasta, pe de-o parte, pentru că era formulată de însuși avocatul ales în cauză, care chiar dacă a fost angajat cu trei zile înaintea termenului de judecată, avea timp suficient pentru a studia dosarul, care la acel moment cuprindea doar cererea de chemare în judecată și dispoziția atacată. Pe de altă parte, cererea de amânare formulată de avocat, care a solicitat acordarea unui nou termen de judecată pentru a se familiariza cu dosarul, nu poate fi, sub nicio formă, considerată temeinic motivată. Cu toate acestea, instanța de fond, dând dovadă de maximă clemență, tocmai pentru a garanta reclamantelor dreptul la apărare și, implicit, la un proces echitabil, a încuviințat și a doua cerere de amânare pentru asigurarea apărării.

În fața primei instanțe, pe tot parcursul procesului, reclamantele nu au formulat nicio cerere în probațiune, nu au depus în susținerea cererii lor nicio dovadă și nici nu au înțeles să beneficieze de dreptul de a depune concluzii scrise, prin care puteau inclusiv să solicite repunerea cauzei pe rol și administrarea de probe.

C.A. Alba Iulia, s. I civ., dec. nr. 558 din 01.11.2012, portal.just.ro

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Hunedoara sub dosar nr. (...)97/2011, reclamantele P.F. și P.B. au contestat dispoziția de restituire în natură nr. (...)11.03.2011, emisă de pârâta E.M. Lupeni, criticând-o în ce privește condiționarea restituirii imobilului situat în Lupeni, de restituirea sumei de 40.000 lei actualizată.

Prin sentința civilă nr. 98/2012, prima instanță a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că, prin sentința civilă nr. 308/2007 a Tribunalului Hunedoara, definitivă și irevocabilă prin decizia civilă nr. 269/2007 a Curții de Apel Alba Iulia și decizia civilă nr. 6251/2008 a I.C.C.J., pârâta a fost obligată să emită o dispoziție de restituire în natură a imobilului situat în Lupeni, către reclamantii din prezenta cauză, condiționat de restituirea despăgubirilor în sumă de 40.000 lei, primite în anul 1978. Acest aspect a făcut obiectul judecății și în dosarul soluționat de Tribunalul Hunedoara prin decizia nr. 308/2007 în cererea de lămurire a dispozitivului.

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs reclamantele, care au solicitat casarea hotărârii și trimiterea cauzei spre rejudecare.

În expunerea motivelor, recurențele susțin că prima instanță le-a lipsit de dreptul la un proces echitabil și la o apărare efectivă, întrucât a ignorat cererea apărătorului ales de amânare a cauzei în vederea pregătirii apărării.

Analizând legalitatea și temeinicia sentinței atacate, prin prisma criticilor formulate, curtea a respins recursul, reținând următoarele:

Pentru primul termen de judecată, reclamanta P.F. a formulat cerere prin care a solicitat primei instanțe amânarea cauzei pentru angajarea unui apărător. Instanța a amânat cauza acordând un termen de peste două luni.

Pentru al doilea termen de judecată, avocatul ales al reclamantelor a solicitat instanței amânarea cauzei pentru a se familiariza cu dosarul, având în vedere că a fost angajat cu puțin timp înainte de termen. Prima instanță a încuviințat și această cerere, acordând un nou termen de judecată la data 15.02.2012.

La cel de-al treilea termen de judecată, avocatul reclamantelor a solicitat din nou amânarea cauzei, invocând faptul că, din cauza condițiilor meteorologice, autoturismul cu care trebuia să se deplaseze nu a pornit.

Instanța nu a mai amânat cauza, dar, pentru a da posibilitatea reclamantelor să depună concluzii scrise, a amânat pronunțarea șapte zile, termen înăuntrul căruia reclamantele, prin avocat ales, nu au înțeles să depună asemenea concluzii.

Față de cele ce preced, curtea a constatat că instanța de fond a respectat toate garanțiile procesuale pentru asigurarea unui proces echitabil și pentru respectarea dreptului la apărare al reclamantelor. Potrivit art. 156 alin. (1) CPC 1865, instanța de judecată poate amâna cauza o singură dată pentru lipsă de apărare, temeinic motivată. În cauză, reclamantele au formulat două cereri de amânare pentru asigurarea apărării. Dacă prima cerere, formulată de una dintre reclamante, poate fi apreciată ca întemeiată, aceasta fiind lipsită de o apărare calificată, cea de-a doua cerere de amânare nu poate fi circumscrisă dispozițiilor menționate. Aceasta, pe de-o parte, pentru că era formulată de însuși avocatul ales în cauză, care chiar dacă a fost angajat cu trei zile înaintea termenului de judecată, avea timp suficient pentru a studia dosarul, care la acel moment cuprindea doar cererea de chemare în judecată și dispoziția atacată. Pe de altă parte, cererea de amânare formulată de avocat, care a solicitat acordarea unui nou termen de judecată pentru a se familiariza cu dosarul, nu poate fi, sub nicio formă, considerată temeinic motivată.

Cu toate acestea, instanța de fond, dând dovadă de maximă clemență, tocmai pentru a garanta reclamantelor dreptul la apărare și, implicit, la un proces echitabil, a încuviințat și a doua cerere de amânare pentru asigurarea apărării.

În fața primei instanțe, pe tot parcursul procesului, reclamantele nu au formulat nicio cerere în probațiune, nu au depus în susținerea cererii lor nicio dovadă și nici nu au înțeles să beneficieze de dreptul de a depune concluzii scrise, prin care puteau inclusiv să solicite repunerea cauzei pe rol și administrarea de probe.

Față de cele reținute și având în vedere conduita procesuală a reclamantelor, curtea a constatat că în fața primei instanțe nu au fost încălcate garanțiile procesuale ale acestora care le asigurau dreptul la un proces echitabil și exercitarea dreptului la apărare, astfel că aceste critici sunt nefondate.

NOTĂ. În ceea ce privește reglementarea în vigoare, potrivit dispozițiilor art. 222 alin. (1) NCPC, amânarea judecării pentru lipsă de apărare poate fi dispusă, la cererea părții interesate, numai în mod excepțional, pentru motive temeinice și care nu sunt imputabile părții sau reprezentantului ei.